

Oláh Sándor

Bán Mór Hunyadi-regényeiről

Bán János, a kecskeméti születésű újságíró újragondolta a magyar történelmi regény műfaját, és Bán Mór néven kezdte el írni Hunyadi Jánosról szóló regénysorozatát, amely rövid időn belül óriási közönségsikert aratott. A köteteket azóta is folyamatosan újra kell nyomtatni. Bár a sorozatnak még koránt sincs vége, már folynak a regények alapján készülő egész estés film előkészületei, sőt a rajongók már képregény formájában is találkozhatnak a törökverő magyar hős kalandjaival.

A szerző eredetileg úgy tervezte, hogy megírja a Hunyadi-család három generációjának a történetét, de jóval terjedelmesebb lett a sorozat, mint ahogy azt eredetileg gondolta. Hunyadi Jánosról nyolc vagy kilenc kötetet biztosan készít, kevesebbet Mátyásról sem érdemes írnia, és akkor hol van még Corvin János...

Az eddig elkészült kötetek:

- Hunyadi – A Hajnalcsillag fénye (2008);
- Hunyadi – Az üstökös lángja (2009);
- Hunyadi – A Csillagösvény hídja (2009);
- Hunyadi – A Hadak Villáma (2010);
- Hunyadi – A Mennydörgés kapuja (2011);
- Hunyadi – A Holló háborúja (2013);
- Hunyadi – A félhold tündöklése (2014).

(A könyvek kiadója a debreceni Gold Book Kft.)

A Hunyadi-sorozat forrásalapú történelmi regény. Nem szakirodalom, és nem is oktatásra szánt tankönyv. Bár voltak, akik már temették a történelmi regény műfaját, én e helyütt szeretnék rámutatni a történelmi regénynek – mint műfajnak – a fontosságára. Főleg azért, mivel nem ritkán ettől a műfajtól jut el a regény olvasója felcsigázott érdeklődése folytán a szakirodalomhoz vagy a forráskutatáshoz. Ugyanakkor biztosan sokan megmaradnak kizárólagosan a regényolvasás világában, hiszen őket nem az adatok, a tények, a források és ezek hitelessége érdekli, hanem a regényben leírt történés és cselekvés színpadias, romantikus mivolta. A regényeket irodalmi szempontból is érdekes volna elemezni vagy kritika alá vetni, ám itt ez nekem nem célom.

Úgy vélem, a magyar irodalom tekintetében korszakalkotó regényekkel állunk szemben. Bán Mór regénysorozatának a legfőbb erénye a történelmi hűség felé tartó kiélezett törekvés, ami egy hosszas és kitartó kutatómunka végeredményének az írói kifejtése. Az általa teremtett sajátos műfajban egyesül a történelemkutatás és az irodalom *könnyedén befogadható* elegye, amely kitör az egyszerű és gyakran egyhangú történetírás kereteiből.

Oláh Sándor: Bán Mór Hunyadi-regényeiről

Részlet Hunyadi János és Vitéz János párbeszédéből:

„... *Nincsen hazám! Magyarok oláh vagyok... Oláhnak kun kutya... A németnek mindegy, csak megvetett cseléd! Az olaszoknak barbár idegen... Otthon, hű oláhjaimnak meg népnéző magyar... Eh!*

... Tudod is te, mi az, magyar? Te ostoba! ... Örökké feltámadó, s mind erősebb erő, hevesebben lüktető szív! ... Magyarok lenni felemelt fő, akarat, büszkeség! Dac, és soha fel nem adás! ... Utolsó leheletig, nem, soha, soha fel nem adni, magyarok lenni az! Magyarok lenni esztelen szenvedély!”

(Hunyadi – Az üstökös lángja, 285. oldal)

Megemlítem továbbá a történelmi regény véleményformáló hatását az olvasói társadalomra, valamint az ideológiai töltet kérdését, amely (mint egyfajta médium a társadalom felé) egy közösség, a nemzet felé irányul. Ez a szerep főként a XIX. és a XX. századi magyar történelmi regényírás irodalmában volt jelen a leghatározottabban, amikor is az ideológia az olvasóközönség részéről egyenesen elvárás volt. A XIX. században azonban inkább a romantikus történetre, mint a történelmi hűségekre fektették a hangsúlyt. Meglátásom szerint egy mai történész vagy író hatalmas felelőssége abban rejlik, hogy mennyire elfogult vagy elfogulatlan véleményt fejt ki, milyen adatokat, tényeket, fogalmakat emel ki egy általa kutató témában, és ezeket milyen szöveggörnyezetben közvetíti a társadalom felé a saját, viszonylagos hitelessége tükrében.

Bán János nyilvánvaló szándéka a *történelmi kép* közvetítése, hiszen ezek a Hunyadi-regények bizonyos történelmi ítéleteket tartalmaznak. A szerző olyan forrásokra és korunk történészeinek egybehangzó állításaira alapozza regényei gerincét, amelyek és akik hitelességüknél fogva kiemelik műveit az egyszerű kalandregények képzelet dús világából. Ezek folytán széles közönséghez törnek utat regényei újszerű, szórakoztató forrásalapú történetírás formájában. Mindennek ékes bizonyítéka a Hunyadi-regények hosszú idő óta tartó vezető helye a könyvesboltok eladási listáin.

Bán szakított azzal a hagyománnyal is, miszerint egy történelmi regény kizárólag végtelen hódolattal, s mintegy ájult tisztelettel szóljon a benne szereplő hősről, illetve a másik oldalon megvetéssel, gúnnyal stb. beszéljen a negatív szereplőkről. Bátran nyúl olyan témákhoz is a Hunyadi családdal, a királyi udvarral és környezetével kapcsolatban, amelyek bemutatják a hétköznapi, emberi mivoltukat és akár gyarlóságukat is.

Részlet Vitéz János és Hunyadi János párbeszédéből Hunyadi Mátyás megszületése után:

„... *Mielőtt becsukta az ajtót, Vitéz még utána szólt:*

– *Engedd, hogy tudós nevelést kapjon! Kérlek! Már összegyűjtöttem a könyveket, amikből tanítani fogom! Végig gondoltam mindent! Nagyszerű, éles eszű férfiút faragok belőle!*

Hunyadi bólogatott.

– *Azt megköszönöm! De katonának majd én magam tanítom. Legyen tudós és katona is. Legyen mindkettő! Férfiú, ki oly vitéz, mint én, s oly bölcs, mint te! ...”*

(Hunyadi – A Holló háborúja, 287. oldal)

Azoknak, akik e regénysorozaton keresztül szeretnék megismerni a magyar történelem egy szeletét, könnyen olvasható, magával ragadó, eseménydús és a művészi szabadság elemeit sem nélkülöző történetek tárulnak képzeletük elé. Műfajuknál fogva ezek nem történészi hitelességgel megírt élettelen tényeket, adathalmazokat és leírórészeket

Oláh Sándor: Bán Mór Hunyadi-regényeiről

tartalmazó szakszövegek, hanem az író kutatómunkáján és szemléletén keresztül magával ragadó, fantasztikusnak tűnő, de mégis történelmileg hiteles ábrázolások a Hunyadiak koráról, annak szépségeiről vagy éppen árnyoldalairól. Azoknak is jó szívvel tudom ajánlani Bán János műveit, akik nem hívei a történelmi regényeknek: egyszerűen azért, mert könnyed, izgalmas, szórakoztató és egyben lebilincselő olvasmányok.

Bán János életrajza, a Hunyadi regénysorozatának egyes részei, bibliográfiája és a témához kapcsolódó fóruma a következő hivatkozáson található: www.hunyadikonyv.hu